

**CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE**

**SEB-bk
K-SEB-bk**

**MATERIAŁY POMOCNICZE
do kursów specjalistycznych**

Paweł Kreczmański

TRESURA PSÓW BOJOWYCH

Legionowo 2023

**CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE**

**SEB-bk
k-SEB-bk**

**MATERIAŁY POMOCNICZE
do kursów specjalistycznych**

Paweł Kreczmański

TRESURA PSÓW BOJOWYCH

Legionowo 2023

Kierownik projektu:

mł. insp. Marek Hańczuk

Kierownik Zakładu Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Zdjęcia:

Jerzy Łęcznar, Dariusz Ratajczak, archiwum ZKP

Recenzenci:

podinsp. Konrad Lubryczyński, starszy wykładowca ZKP w Sułkowicach

nadkom. Rafał Ośka, starszy wykładowca ZKP w Sułkowicach

Materiały pomocnicze do:

- kursu specjalistycznego dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca, wprowadzonego decyzją nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2021 r. (Dz. Urz. KGP poz. 41);
- kursu specjalistycznego dla policjantów będących kandydatami na przewodników psów do działań bojowych bez kagańca oraz wykonujących czynności pozoranta, wprowadzonego decyzją nr 121 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2021 r. (Dz. Urz. KGP poz. 40).

© Copyright by Centrum Szkolenia Policji

Legionowo 2023

Wydawca wyraża zgodę na zwielokrotnianie i rozpowszechnianie publikacji przez jednostki organizacyjne Policji do użytku służbowego.

Wersja elektroniczna publikacji dostępna na stronie:

<http://csp.edu.pl/csp/e-biblioteka/2967,Materiały-pomocnicze-do-kursow-specjalistycznych.html>

ISBN 978-83-66957-34-3 (print)

ISBN 978-83-66957-35-0 (online)

Opracowanie redakcyjne: Monika Irzycka

Korekta: Ewa Kowalska

Skład: Dorota Majewska-Pilch

Wydział Wydawnictw i Poligrafii

Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Nakład: 77 egz.

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
1. Organizacja kursu dla przewodników psów do działań bojowych	7
2. Dobór psów do szkolenia	9
3. Elementy tresury praktycznej	12
3.1. Posłuszeństwo ogólne	12
3.2. Pokonywanie przeszkód terenowych	15
3.3. Pościg	15
3.4. Elementy wysokościowe	18
3.5. Współpraca z zespołem bojowym	20
3.6. Strzelanie sytuacyjne wraz z zespołem bojowym	22
3.7. Przeszukanie pomieszczeń	22
4. Użycie psa jako środka przymusu bezpośredniego	25
Bibliografia	28

WSTĘP

Blisko 12 tysięcy lat temu człowiek postanowił połączyć swoje losy z losem dzikiego psa¹. Przez ten okres coraz bardziej udomowione zwierzęta pełniły funkcje obrońców, tropicieli oraz były wykorzystywane w czasie prowadzonych walk. Wraz z powstawaniem jednostek specjalnych (kontrterrorystycznych) rozpoczęto szkolenie psów do wsparcia działań tych jednostek. Dzięki swym doskonałym zmysłom oraz instyngtom odpowiednio wyszkolony pies zwiększa bezpieczeństwo operatorów zespołu bojowego, często przejmując na siebie główne niebezpieczeństwa zagrażające życiu lub zdrowiu ludzi².

W polskiej Policji pierwsze psy do działań bojowych pojawiły się w 1996 r., kiedy wraz z przewodnikami ukończyły kurs do działań antyterrorystycznych na Węgrzech. Jednak dopiero w 2016 r. polska Policja zaczęła samodzielnie prowadzić szkolenie takich psów.

Niniejsza publikacja przedstawia w podstawowym zakresie informacje dotyczące procesu szkolenia przewodników i psów do działań bojowych w Policji. Przeznaczona jest dla słuchaczy kursu specjalistycznego dla przewodników psów do działań bojowych, a także kursu specjalistycznego dla policjantów będących kandydatami na przewodników psów do działań bojowych bez kagańca oraz wykonujących czynności pozoranta.

Należy pamiętać, że każdy przewodnik i pies jest inny. Metody i sposoby szkolenia trzeba zatem dobierać indywidualnie, aby osiągnąć cel szkolenia.

Autor

¹ R. Tabor, *Pies. 100 sposobów na jego poznanie*, Warszawa 2007, s. 12.

² K. Jałoszyński, M. Krzemiński, *Psy w działaniach AT*, „Special Ops” 2018, nr 1, <https://www.special-ops.pl/artukul/jednostki-specjalne/16662,psy-w-dzialaniach-at> [dostęp: 29.11.2022 r.].

1.

ORGANIZACJA KURSU DLA PRZEWODNIKÓW PSÓW DO DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Kurs dla przewodników psów służbowych do działań bojowych trwa 120 dni tresurowych i jest realizowany na podstawie decyzji nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2021 r. zmieniającej decyzję w sprawie nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca³. Na przedmiotowy kurs kierowani są policjanci Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji „BOA” oraz Samodzielnych Pododdziałów Kontrterrorystycznych Policji „SPKP”. Zgodnie z programem nauczania na kursie specjalistycznym grupa szkoleniowa może liczyć maksymalnie 5 osób. Kurs ze względu na swoją specyfikę realizowany jest przez nauczycieli policyjnych z Zakładu Kynologii Policyjnej w Sułkowicach wspólnie z policjantem lub pracownikiem Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji „BOA”, wyznaczonym przez Dowódcę „BOA”. Ponadto zajęcia dla uczestników kursu mogą być wspomagane przez policjantów lub pracowników służby kontrterrorystycznej oraz w uzasadnionych przypadkach przez przedstawicieli podmiotów pozapolicyjnych⁴.

Zgodnie z programem nauczania na kursie specjalistycznym słuchacz zdobywa wiedzę teoretyczną i praktyczną ujętą w:

- temacie nr 1 – *Teoretyczne podstawy tresury psów* – zawierającym takie zagadnienia, jak: teoria tresury psów, kynologia służbowa, taktyka i technika użycia psów w Policji;
- temacie nr 2 – *Pierwsza pomoc* – zawierającym zagadnienie doskonalenia umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy;
- temacie nr 3 – *Tresura praktyczna* – zawierającym elementy tresury praktycznej (posłuszeństwo psa, pokonywanie przeszkód terenowych, ściganie i obezwładnianie osoby, strzelanie sytuacyjne wraz z zespołem bojowym, elementy wysokościowe, współpraca z zespołem bojowym, przeszukanie pomieszczeń);
- temacie nr 4 – *Kształtowanie sprawności fizycznej* – zawierającym zagadnienie kształtowania wydolności i wytrzymałości organizmu, siły ogólnej, zwinności ruchowej i współdziałania w zespole.

³ Decyzja nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2021 r. zmieniająca decyzję w sprawie nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca (Dz. Urz. KGP poz. 41).

⁴ Tamże, pkt 7.

Tabela nr 1. Zakres tematyczny oraz system oceniania.

LP.	TEMAT	CZAS REALIZACJI W GODZINACH LEKCYJNYCH	SYSTEM OCENIANIA
1.	Teoretyczne podstawy tresury psów	52	Po zakończeniu każdego zagadnienia przeprowadzany jest test wiedzy. Ocena z testu wiedzy stanowi ocenę bieżącą. Każda ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną. Zaliczenie tematu nr 1 stanowi ocenę okresową, która jest średnią arytmetyczną ocen bieżących. Obowiązuje skala ocen 1–6.
2.	Pierwsza pomoc	18	Zaliczenie tematu nr 2 następuje na podstawie oceny uzyskanej z testu umiejętności, która stanowi ocenę okresową. Obowiązuje skala ocen 1–6. Każda ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną.
3.	Tresura praktyczna	726	W temacie przeprowadzane są cztery testy umiejętności (etap I – w 4 tygodniu kursu, II – w 10 tygodniu kursu, III – w 17 tygodniu kursu, IV – w ostatnim tygodniu kursu), które stanowią oceny okresowe słuchacza. Zaliczenie tematu następuje na podstawie oceny uzyskanej z testu umiejętności na IV etapie. Obowiązuje skala ocen 1–6.
4.	Kształtowanie sprawności fizycznej	30	Zaliczenie tematu nr 4 odbywa się poprzez przeprowadzenie testu umiejętności, który podlega ocenie w formie zapisu uogólnionego zaliczono (zal.) lub nie zaliczono (nzal.). Każda ocena negatywna musi być poprawiona na ocenę pozytywną.
	Razem	826	

Źródło: Program nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca (załącznik do decyzji nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2021 r. zmieniającej decyzję w sprawie nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca).

2.

DOBÓR PSÓW DO SZKOLENIA

Dobór psa do szkolenia na kursie specjalistycznym dla przewodników psów do działań bojowych jest procesem złożonym. Niezwykle trudno jest znaleźć odpowiedniego psa – kandydata do szkolenia. Psy do działań bojowych muszą być odpowiedniej budowy, stabilne emocjonalnie, a zarazem muszą wykazywać się niezwykle popędem walki, nie mogą też reagować na bodźce rozpraszające. Ponadto bardzo ważnym elementem jest to, aby pies nie okazywał swojego pobudzenia poprzez piszczenie i szczekanie. Przeprowadzenie sprawdzenia w sposób wszechstronny, z uwzględnieniem różnych czynników środowiskowych, zwiększa prawdopodobieństwo, że zakwalifikujemy psa o odpowiednich predyspozycjach do szkolenia oraz że w jego trakcie nabeździe on umiejętności wymaganych przez program nauczania.

Proces doboru tych psów jest regulowany przez ogólne przepisy o doborze psów do służby w Policji, wynikające z ustawy o Policji⁵, zarządzenia nr 91 KGP⁶ oraz założeń do centralnego doboru psów do służby w Policji⁷.

Przed zakupem psa, w celu sprawdzenia jego predyspozycji do szkolenia, poddaje się go próbom charakteru, które obejmują:

- 1) aportowanie;
- 2) szukanie ukrytego przedmiotu;
- 3) reakcję na strzał i hałas;
- 4) obronę osoby przystępującej z psem do kwalifikacji i popęd do ścigania osoby uciekającej;
- 5) samodzielność i czujność⁸.

Ponadto w czasie doboru psa ocenia się jego socjalność⁹ wobec ludzi.

Socjalność

Próba socjalności ma na celu sprawdzenie zachowania psa wobec grupy osób. Socjalność jest tu niezwykle ważnym elementem. Uwarunkowania pełnienia służby przez psa do działań bojowych sprawiają, że musi on „pracować” wraz z zespołem bojowym. Często więc będzie przebywać wśród osób sobie nieznanym, wobec których nie może przejawiać jakichkolwiek reakcji

⁵ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171).

⁶ Zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji (Dz. Urz. KGP poz. 225).

⁷ Założenia do centralnego doboru psów do służby w Policji realizowanego przez Zakład Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji.

⁸ Zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji, § 11 ust. 1.

⁹ Socjalność – termin używany w kynologii służbowej odnoszący się do zachowania psa wobec nieznanym mu osób.

lękowych lub agresywnych. Przeprowadzenie próby polega na tym, że właściciel z psem podchodzi do grupy stojących osób (grupa na początku zachowuje się spokojnie, nie wykonuje gwałtownych ruchów, rozmawia) i porusza się między osobami z psem na luźnej smyczy. W dalszej części testu socjalności właściciel przekazuje psa na smyczy jednej z obcych osób i odchodzi od grupy. Osoby z grupy próbują nawiązać „kontakt” z psem (głaszczą spokojnie psa, dotykają go, dają psu smakołyki). Pies powinien być radosny, pewny siebie, nie powinien przejawiać żadnych reakcji lękowych lub agresywnych wobec osób z grupy¹⁰.

Aportowanie i szukanie ukrytego przedmiotu

Pasja do aportowania jest ważną cechą psa do działań bojowych. Dzięki tej próbie możemy ocenić predyspozycje psa do pracy węchowej oraz chęć współpracy z przewodnikiem. Przeprowadzenie próby polega na tym, że właściciel trzyma na smyczy psa, który w tym czasie zapoznawany jest z aportem. Następnie aport jest odrzucany przez sprawdzającego na odległość około 50 m. Na sygnał prowadzącego sprawdzenie pies jest puszcany luzem. Powinien on odbiec od przewodnika i starać się odnaleźć aport. Przewodnik psa pozostaje w miejscu i nie przemieszcza się. Pies w czasie szukania nie powinien zwracać uwagi na bodźce rozpraszające, po odnalezieniu przedmiotu na sygnał właściciela powinien wrócić z aportem. Próbę zalicza się wtedy, gdy pies wyszukuje aport wytrwale, nie zwraca uwagi na bodźce rozpraszające, w czasie oczekiwania po wyrzuceniu aportu jest spokojny (nie szczeka, nie piszczy), a po odnalezieniu aportu chętnie wraca do właściciela¹¹.

Reakcja na hałas i detonację

Próbę tę powinno się przeprowadzić na samym początku testowania, gdy pies jest spokojny, oraz w czasie testu aportowania i sprawdzania popędu do walki i samodzielności. W celu sprawdzenia odporności na hałas i detonację wykorzystujemy środki pola walki (granaty dymne, granaty hukowe). Przeprowadzenie próby polega na tym, że w terenie otwartym właściciel trzyma psa na smyczy i spokojnie się z nim przemieszcza (nie pobudza psa, nie daje mu smakołyków, nie bawi się aportem). Osoba sprawdzająca odrzuca na około 50 m granat hukowy i obserwuje reakcję psa, po wystrzeleniu granatu pies powinien być spokojny (nie może szczekać ani piszczeć, nie może przejawiać reakcji lękowych). Następnie sprawdzający odrzuca odpalony granat dymny, a przewodnik wraz z psem przemieszcza się przez wydostający się dym. W tej próbie pies powinien przejść spokojnie bez jakichkolwiek reakcji lękowych i prób ominięcia dymu. Sprawdzenie reakcji na hałas i detonację w czasie innych prób ma na celu ustalenie, czy pies nadal wytrwale szuka aportu i atakuje pozoranta (nie może zaprzestać pracy, przejawiać jakichkolwiek reakcji lękowych)¹².

Samodzielność i czujność

Celem próby samodzielności i czujności jest sprawdzenie u psa reakcji w sytuacji zagrożenia pod nieobecność opiekuna. Przeprowadzenie próby polega na tym, że właściciel przywiązuje w wyznaczonym miejscu psa do linki o długości 5 m. Pies pozostawiony jest bez kagańca. Następnie właściciel oddala się na odległość około 10 m. Po odejściu właściciela w miejscu przeprowadze-

¹⁰ P. Kreczmański, P. Pińczuk, *Tresura psów służbowych. Szkolenie psów tropiących*, Legionowo 2014, s. 7.

¹¹ Zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji, § 12.

¹² Tamże, § 14.

nia próby pojawia się pozorant ubrany w strój ochronny, który symuluje agresywne zachowania i natężając ich stopień, próbuje zaatakować psa. Kiedy pozorant jest w zasięgu psa, ten powinien go chwycić zębami w sugerowaną¹³ przez pozoranta część kostiumu ochronnego. Chwyć psa powinien być spokojny i pewny. Podczas przeprowadzenia próby pozorant może imitować uderzenia psa pałką lub innym przedmiotem. Niedopuszczalna jest reakcja lękowa psa objawiająca się między innymi chęcią ucieczki lub brakiem reakcji obronnej w stosunku do napastnika¹⁴.

Popęd walki i chęć ścigania osoby

Celem tej próby jest zbadanie zdolności obrończych psa, jego pewności i zdecydowania w ataku. Przeprowadzenie próby polega na tym, że opiekun przemieszcza się w pomieszczeniu z psem na smyczy, bez kagańca. W odległości około 3 m przed opiekunem pojawia się pozorant ubrany w strój ochronny i atakuje opiekuna, pies powinien chwycić zębami w dowolne miejsce na ciele pozoranta, pewnie trzymając za kostium ochronny. Pozorant może w czasie tej próby dotykać psa, imitować uderzenia pałką lub innym przedmiotem. Przewodnik może chwalić psa głosem, głaskaniem, poklepywaniem. W dalszej części pozorant staje nieruchomo, po czym właściciel chwytając psa za obroź i „odrywa” go od pozoranta. Napastnik zaczyna zachowywać się agresywnie i oddala się od zwierzęcia na odległość około 5 m (wchodzi na stolik, biurko, podwyższenie). Na sygnał opiekun puszcza psa luzem w kierunku pozoranta. Pies powinien wskoczyć na podwyższenie i pewnie zaatakować pozoranta. W czasie tej próby pies musi wykazać się pasją atakowania osoby i wytrzymałością ataku, nie może przejawiać jakiegokolwiek bojaźni¹⁵.

¹³ Sugerowana część ciała – jest to część ciała, którą pozorant symuluje atak na psa (ręka, noga).

¹⁴ Zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji, § 15.

¹⁵ Tamże, § 16.

3.

ELEMENTY TRESURY PRAKTYCZNEJ

3.1. Posłuszeństwo ogólne

„Szkolenie psa służbowego opiera się na absolutnej kontroli nad nim. Używając go w późniejszej służbie, musimy mieć pewność, że będzie skuteczny, że nas nie zawiedzie – pies służbowy to przecież jeden ze środków przymusu bezpośredniego”¹⁶. Kontrolę nad psem możemy osiągnąć przez nauczanie psa posłuszeństwa. Psy do działań bojowych muszą opanować elementy posłuszeństwa na wysokim poziomie. Nauka tych elementów jest procesem, który rozpoczyna się od pierwszego dnia szkolenia i kontynuowany jest przez cały okres „służby” psa w jednostce terenowej.

RÓWNAJ (przy lewej/prawej nodze) – pies z pozycji siedzącej przy lewej nodze przewodnika, po wydaniu przez przewodnika komendy „**RÓWNAJ**”, przemieszcza się energicznie, chętnie i równo przy lewej stronie przewodnika (łopatka psa znajduje się przy lewej nodze przewodnika). Przewodnik wraz z psem idzie w linii prostej około 10 m, po czym wykonuje zwrot w prawo (komenda „**RÓWNAJ**”) i idzie w linii prostej około 10 m. Przewodnik po przejściu 10 m wykonuje zwrot w lewo pod kątem 90 stopni (komenda „**RÓWNAJ**”), maszerując na wprost, po około 10 m wykonuje zwrot z psem w tył o 180 stopni (komenda „**RÓWNAJ**”) i zatrzymuje się, wydając komendę „**SIAD**”. Przewodnik wraz z psem pokonuje tę samą drogę biegiem, przed rozpoczęciem wydaje psu komendę „**RÓWNAJ**”, którą powtarza przy zwrotach. Ćwiczenie kończy się przyjęciem pozycji startowej. Ćwiczenie komendy „**RÓWNAJ**” ma na celu wyrobienie u psa odruchu przemieszczania się na luźnej smyczy przy lewej nodze przewodnika, a na dalszym etapie szkolenia, po opanowaniu tego elementu, służy do przemieszczania się psa przy przewodniku bez smyczy¹⁷.

ZWROTY – jest to element posłuszeństwa, w którym pies przy zmianach kierunku marszu cały czas przemieszcza się tak, aby jego łopatka znajdowała się na wysokości lewej/prawej nogi przewodnika, zwroty przewodnik wykonuje również w miejscu, pies przy zwrocie na komendę „**RÓWNAJ**” cały czas powinien przemieszczać się tak, aby jego łopatka była przy nodze przewodnika. Jest to ćwiczenie polegające na nauce zmian kierunku w trakcie marszu i w miejscu. Pies znajduje się w pozycji siedzącej (przy prawej lub lewej nodze przewodnika). Gdy pies jest skoncentrowany na przewodniku, przewodnik zaczyna się przemieszczać wraz z psem, wydając komendę „**RÓWNAJ**”. Pies idzie tak, aby jego łopatka znajdowała się przy nodze przewodnika.

¹⁶ A. Walasek, *Tresura psów służbowych. Posłuszeństwo ogólne*, Legionowo 2012, s. 20.

¹⁷ Tamże, s. 23.

Następnie wykonujący ćwiczenie robi zwrot w prawo, wydając komendę „**RÓWNAJ**”, łopatka psa w czasie zwrotu znajduje się cały czas przy nodze przewodnika. Po kilku krokach przewodnik robi zwrot w lewo, wydając jednocześnie psu komendę „**RÓWNAJ**”. Po przejściu kilku kroków wykonuje zwrot w tył, podając komendę „**RÓWNAJ**”, pies porusza się tak, aby jego łopatka znajdowała się przy nodze przewodnika¹⁸.

„**SIAD**” (komenda głosowa) – pies znajduje się w pozycji stojącej, przy nodze przewodnika, łopatka psa przy nodze przewodnika. Opiekun wydaje komendę słowną „**SIAD**”, może ją poprzedzić użyciem imienia psa, po tej komendzie pies przyjmuje wskazaną pozycję. Pies wykonuje komendę „**SIAD**” zarówno z pozycji stojącej, jak i leżącej. Ćwiczenie to pies wykonuje, zależnie od etapu szkolenia, na smyczy lub bez smyczy¹⁹.

„**SIAD**” (komenda optyczna) – pies znajduje się w pozycji stojącej, w odległości około 10 m od przewodnika, przewodnik jest zwrócony frontem do psa i podaje komendę optyczną „**SIAD**” (prawa ręka zgięta w łokciu pod kątem prostym, podniesiona dłonią do góry), pies powinien szybko i bez zbędnej zwłoki przyjąć pozycję siedzącą. Komendę tę pies wykonuje, zależnie od etapu szkolenia, zarówno z pozycji stojącej, jak i leżącej²⁰.

„**SIAD**” (w marszu) – przewodnik, wydając komendę „**RÓWNAJ**”, przemieszcza się z psem, łopatka psa znajduje się przy nodze przewodnika. Po przejściu około 5 m opiekun wydaje komendę głosową „**SIAD**”. Pies szybko i energicznie przyjmuje pozycję siedzącą i pozostaje w miejscu przyjęcia komendy, a przewodnik idzie 10 m na wprost, zatrzymuje się i wykonuje w tył zwrot. Następnie, po około 3 s, idzie w kierunku psa, przechodzi z prawej strony obok psa, oddala się około 10 m od psa, gdzie zatrzymuje się i wykonuje w tył zwrot. Po upływie około 3 s idzie w kierunku psa i zatrzymuje się przy nim w taki sposób, aby łopatka psa znajdowała się przy nodze przewodnika²¹.

„**WARUJ**” (komenda głosowa) – pies znajduje się w pozycji stojącej, przy nodze przewodnika, łopatka psa znajduje się przy nodze przewodnika, następnie przewodnik wydaje psu komendę głosową „**WARUJ**”, pies szybko i bez zbędnej zwłoki przyjmuje pozycję leżącą, komendę tę pies wykonuje zarówno z pozycji stojącej, jak i siedzącej. Element wykonywany jest na smyczy i bez smyczy²².

„**WARUJ**” (w marszu) – przewodnik, wydając komendę „**RÓWNAJ**”, przemieszcza się z psem, łopatka psa znajduje się przy nodze przewodnika. Po przejściu około 5 m opiekun wydaje komendę głosową „**WARUJ**”. Pies szybko i energicznie przyjmuje pozycję leżącą i pozostaje w miejscu przyjęcia komendy, a przewodnik idzie 10 m na wprost, gdzie zatrzymuje się i wykonuje w tył zwrot. Następnie, po około 3 s, idzie w kierunku psa, przechodzi z prawej strony obok psa, oddala się około 10 m od psa, gdzie zatrzymuje się i wykonuje w tył zwrot. Po upływie około 3 s idzie w kierunku psa i zatrzymuje się przy nim w taki sposób, aby łopatka psa znajdowała się przy nodze przewodnika²³.

¹⁸ Tamże, s. 25.

¹⁹ Tamże, s. 26.

²⁰ Tamże, s. 27.

²¹ Tamże.

²² Tamże, s. 29.

²³ Tamże.

„**WARUJ**” (komenda optyczna) – pies znajduje się w odległości około 10 m od przewodnika w pozycji stojącej, przewodnik zwrócony jest frontem do psa, któremu podaje komendę optyczną „**WARUJ**” (prawa ręka wyprostowana, skierowana w stronę psa, równoległe do podłoża), pies szybko i bez zbędnej zwłoki powinien przyjąć pozycję leżącą. Komendę tę pies wykonuje, zależnie od etapu szkolenia, zarówno z pozycji stojącej, jak i siedzącej²⁴.

„**STÓJ**” (komenda głosowa) – pies znajduje się w pozycji siedzącej przy nodze przewodnika, łopatką przy nodze przewodnika. Opiekun wydaje komendę słowną „**STÓJ**”, która może być poprzedzona imieniem psa. Po jej usłyszeniu pies przyjmuje wskazaną pozycję. Pies wykonuje komendę „**STÓJ**” zarówno z pozycji siedzącej, jak i leżącej. Ćwiczenie to pies wykonuje, zależnie od etapu szkolenia, na smyczy i bez smyczy²⁵.

„**STÓJ**” (w marszu) – przewodnik, wydając komendę „**RÓWNAJ**”, przemieszcza się z psem, łopatką psa znajduje się przy nodze przewodnika. Po przejściu około 5 m opiekun wydaje komendę głosową „**STÓJ**”, pies szybko i energicznie zatrzymuje się w pozycji stojącej i pozostaje w miejscu przyjęcia komendy, a przewodnik idzie 10 m na wprost, gdzie zatrzymuje się i wykonuje w tył zwrot. Następnie, po około 3 s, idzie w kierunku psa, przechodzi z prawej strony obok psa, odchodzi około 10 m od psa, gdzie zatrzymuje się i wykonuje w tył zwrot. Po upływie około 3 s idzie w kierunku psa i zatrzymuje się przy nim w taki sposób, aby łopatką psa znajdowała się przy nodze przewodnika²⁶.

„**STÓJ**” (komenda optyczna) – pies znajduje się w pozycji leżącej, w odległości około 10 m od przewodnika, przewodnik zwrócony jest frontem do psa i podaje komendę optyczną „**STÓJ**” (prawa ręka wyprostowana, uniesiona w bok do wysokości ramienia), pies szybko i bez zbędnej zwłoki powinien przyjąć pozycję stojącą. Komendę tę pies wykonuje, zależnie od etapu szkolenia, zarówno z pozycji leżącej, jak i siedzącej²⁷.

„**NOGA**” – przewodnik pozostawia psa w pozycji leżącej/siedzącej w odległości około 15 m od siebie, stojąc frontem do psa, wydaje komendę „**NOGA**” połączoną z imieniem psa. Pies musi chętnie i szybko biec w linii prostej do przewodnika, z jego lewej strony wykonać zwrot o 180 stopni, a następnie zatrzymać się przy jego lewej nodze.

„**DO MNIE**” – przewodnik pozostawia psa w pozycji leżącej/siedzącej w odległości około 15 m od siebie. Opiekun, stojąc frontem do psa, wydaje komendę „**DO MNIE**” połączoną z imieniem psa. Pies musi chętnie i szybko biec w linii prostej do przewodnika, a następnie usiąść przed nim blisko i na wprost²⁸.

„**ZOSTAŃ**” – przewodnik, przemieszczając się z psem, wydaje mu komendę do zajęcia odpowiedniej pozycji „**SIAD/WARUJ/STÓJ**”, a następnie komendę „**ZOSTAŃ**”, po czym odchodzi od psa na odległość około 15 m, a następnie wykonuje w tył zwrot w kierunku psa i zatrzymuje się, pozostając w tej pozycji przez około 5 min. Po upływie 5 min przewodnik wraca do psa, obchodząc go z prawej/lewej strony.

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże, s. 31.

²⁷ Tamże, s. 32.

²⁸ Tamże, s. 34.

3.2.**Pokonywanie przeszkód terenowych**

SCHODY – przewodnik wraz z psem znajduje się około 1 m przed przeszkodą. Pies jest bez smyczy, siedzi przy nodze przewodnika. Na komendę „**PRZESZKODA**” pies samodzielnie, pewnie wchodzi na drabinę, po której przemieszcza się i bez zatrzymania schodzi i odwraca się przodem do przewodnika, po czym zajmuje pozycję nakazaną komendą optyczną „**SIAD**”, „**WARUJ**” lub „**STÓJ**”.

KŁADKA – przewodnik wraz z psem znajduje się około 1 m przed przeszkodą. Pies jest bez smyczy, siedzi przy nodze przewodnika. Na komendę „**PRZESZKODA**” pies samodzielnie, pewnie wchodzi na kładkę, po której przemieszcza się bez zatrzymania, schodzi i odwraca się przodem do przewodnika, po czym zajmuje pozycję nakazaną komendą optyczną „**SIAD**”, „**WARUJ**” lub „**STÓJ**”.

TUNEL – przewodnik wraz z psem znajduje się około 1 m przed przeszkodą. Pies jest bez smyczy, siedzi przy nodze przewodnika. Na komendę „**PRZESZKODA**” pies samodzielnie, pewnie wchodzi do tunelu, przemieszcza się wewnątrz niego i bez zatrzymania wychodzi z niego, odwraca się przodem do przewodnika, po czym zajmuje pozycję nakazaną komendą optyczną „**SIAD**”, „**WARUJ**” lub „**STÓJ**”.

ŚCIANA – przewodnik wraz z psem znajduje się około 1 m przed przeszkodą. Pies jest bez smyczy, siedzi przy nodze przewodnika. Na komendę „**PRZESZKODA**” pies samodzielnie, pewnie przeskakuje przez nią, odwraca się przodem do przewodnika i zajmuje pozycję nakazaną komendą optyczną „**SIAD**”, „**WARUJ**” lub „**STÓJ**”.

TOR PRZESZKÓD – przewodnik wraz z psem znajduje się około 1 m od toru przeszkód²⁹. Przed przeszkodą pies jest bez smyczy, siedzi przy nodze przewodnika. Na komendę „**PRZESZKODA**” pies samodzielnie i pewnie pokonuje kolejne przeszkody znajdujące się w torze, po czym za ostatnią przeszkodą odwraca się przodem do przewodnika i zajmuje pozycję nakazaną komendą optyczną „**SIAD**”, „**WARUJ**” lub „**STÓJ**”.

3.3.**Pościg**

Umiejętność psa do ścigania i obezwładniania osoby to podstawowy element z zakresu ćwiczeń obrończych. Od pierwszych dni szkolenia psa do działań bojowych rozwijamy popęd łupu oraz instynkt obrończy. Do ćwiczenia tego elementu niezbędna jest osoba pozorująca (pozorant). Pozorant uczestniczący w ćwiczeniach w początkowej fazie szkolenia musi mieć doświadczenie i dużą wiedzę dotyczącą technik pozoracji oraz psiej psychiki, tak by zapewnić odpowiedni rozwój psa. Ćwiczenie tego elementu rozpoczynamy w terenie otwartym, gdzie nie mają dostępu osoby postronne oraz występuje mało czynników rozpraszających. Osoba pozorująca ubrana jest w kostium ochronny do pełnego gryzienia i znajduje się w ukryciu.

²⁹ Tor przeszkód składa się z trzech płotków wysokości około 90 cm, przeszkody trójkątnej wysokości około 150 cm i płotka z otworem w kształcie koła umieszczonego w środkowej części.

Przewodnik trzyma psa na rozpiętej smyczy o długości około 2,5 m. Zwierzę przez cały ten czas jest spokojne. Na sygnał prowadzącego zajęcia przewodnik nakazuje psu przyjęcie pozycji siedzącej, trzymając go za obrozę. W momencie, gdy pojawia się pozorant, przewodnik ostrzega go słowami: „**POLICJA!!! ZATRZYMAJ SIĘ, BO ZOSTANIE UŻYTY PIES**”. Gdy ten nie reaguje na ostrzeżenie, przewodnik wydaje psu komendę „**BIERZ**”, zwalnia uchwyt z obroży i po napiętej smyczy wycofuje się na odległość 2,5 m od psa. Osoba pozorująca agresywnie zbliża się do przewodnika z psem, imitując atak na psa. Pies powinien chwycić zębami za kostium ochronny i trzymać go „pełnym chwytem”. Przewodnik cały czas powinien chwalić psa i po napiętej smyczy dojść do psa, ma to na celu spowodowanie wzmocnienia uścisku przez psa i daje możliwość chwalenia psa przez poklepywanie. Na sygnał instruktora prowadzącego zajęcia przewodnik wydaje pozorantowi komendę: „**STÓJ, NIE RUSZAJ SIĘ**”, sam podchodzi do psa i chwytając go za obrozę, podnosi go spokojnie ku górze, powodując, że pies „zwalnia chwyt” i puszcza pozoranta. Następnie pies na komendę przewodnika przyjmuje pozycję siedzącą, po czym osoba pozorująca odprowadzana jest w bezpieczne miejsce. W czasie tego ćwiczenia należy zwracać szczególną uwagę, aby pies przed wydaniem komendy „**BIERZ**” był spokojny, musi być spokojny również po zakończeniu ćwiczenia. Element nauki chwytania pozoranta za kostium ochronny ćwiczymy wielokrotnie, pamiętając jednocześnie, aby nasz pies uczył się atakować różne części ciała. Pies musi atakować w ten sposób, że chwytą pozoranta i nie może samodzielnie przenosić chwytu na inną część ciała. W momencie, gdy pies już opanował ten element w terenie otwartym, przechodzimy do ćwiczenia nauki chwytania w pomieszczeniach i w warunkach z czynnikami rozpraszającymi.

Fot. 1. „Pełny chwyt”. Źródło: archiwum ZKP.

Gdy pies opanuje dobrze ćwiczenia z atakowaniem napastnika, będąc na smyczy, przechodzimy do ćwiczeń, podczas których pies uczy się atakować oddalonego pozoranta.

Osoba pozorująca znajduje się w ukryciu, przewodnik trzyma psa jedną ręką za obrozę, a drugą za smycz rozpiętą na długość 2,5 m. Pies na komendę przewodnika przyjmuje pozycję siedzącą, jest spokojny. W momencie, gdy pojawi się pozorant, przewodnik ostrzega go słowami „**POLICJA!!! ZATRZYMAJ SIĘ, BO ZOSTANIE UŻYTY PIES**”, a gdy ten nie reaguje na ostrzeżenie, przewodnik wydaje psu komendę „**BIERZ**”. Zwalnia chwyt z obroży i oddala się po napiętej smyczy do tyłu od psa. Następnie przewodnik wraz z psem na napiętej smyczy zmierza w kierunku agresywnie zachowującego się napastnika. Gdy tylko pozorant jest w zasięgu psa, ten powinien zaatakować go i trzymać zębami „pewnym chwytem” za kostium ochronny. Pozorant powinien imitować walkę z psem i wydawać odgłosy zbliżone do wydawanych przez autentycznie atakowaną osobę. Następnie przewodnik wydaje napastnikowi polecenie: „**STÓJ, NIE RUSZAJ SIĘ**”, po czym podchodzi do psa i łapiąc go za obrozę, podnosi do góry i „zwalnia” chwyt psa z kostiumu. Przewodnik wydaje psu komendę „**SIAD**”, a osoba ubezpieczająca odprowadza napastnika w miejsce niewidoczne dla psa. Element ścigania osoby przez psa na smyczy ćwiczymy wielokrotnie w terenie otwartym, jak również w pomieszczeniach.

Gdy pies opanuje dobrze tę umiejętność, zaczynamy ćwiczenia bez smyczy. Należy pamiętać, że odległość, jaką pies ma pokonać do pozoranta, jak również intensywność imitacji walki osoby pozorującej z psem należy zwiększać stopniowo. Istotną częścią nauki tej umiejętności jest to, aby pies był przyzwyczajany od samego początku, że w pobliżu znajdują się osoby postronne, które razem z przewodnikiem biorą udział w ćwiczeniach. Pies powinien zachowywać się wobec nich neutralnie. Na koniec kursu przewodnik wraz z psem powinni wykonać ten element w opisany poniżej sposób.

ZAŁOŻENIE

Przewodnik, trzymając psa na smyczy, wraz z zespołem bojowym znajduje się w ukryciu, skąd zauważa – w odległości około 50 m – pozoranta ubranego w strój ochronny. Pozorant ucieka w przeciwnym kierunku, oddając strzały z broni hukowej. W tym momencie policjant wzywa uciekającego, aby ten się zatrzymał, stosując ostrzeżenie: „**POLICJA!!! ZATRZYMAJ SIĘ, BO ZOSTANIE UŻYTY PIES**”. Pies powinien być skoncentrowany na osobie uciekającej, spokojny i nie wydawać jakichkolwiek dźwięków (nie może szczekać i piszczeć). Osoba uciekająca nie reaguje na wezwania do zatrzymania się, przewodnik odpina smycz i wydaje psu komendę „**BIERZ/ATAK**”. Pies po tej komendzie jak najszybciej, najkrótszą drogą powinien zmierzać w kierunku pozoranta. Gdy tylko znajdzie się w jego zasięgu, atakuje go, chwytając pełnym chwytem. Zatrzymany przez psa „walczy” z nim, markując uderzenia, wydając dźwięki/odgłosy zbliżone do autentycznych. Gdy pies „walczy” z pozorantem, zespół bojowy zgodnie z taktyką zmierza w kierunku napastnika walczącego z psem. Przewodnik wydaje napastnikowi polecenie „**STÓJ, NIE RUSZAJ SIĘ**” i gdy tylko jest to możliwe, jak najszybciej „odrywa” psa od pozoranta. Pies zostaje podczepiony na smycz i powinien być cały czas skoncentrowany na zatrzymanym, a zarazem zachować spokój. W tym czasie pozorant zostaje przeszukany przez zespół bojowy i odprowadzony w bezpieczne miejsce.

3.4. Elementy wysokościowe

Ćwiczenie elementów wysokościowych rozpoczynamy od dopasowania sprzętu wysokościowego dla psa. Pies ubrany jest w specjalistyczne szorki do ćwiczeń wysokościowych, które nie mogą być zbyt luźne ani zbyt ciasne, muszą przylegać do ciała psa. Po dopasowaniu sprzętu wysokościowego przyzwyczajamy psa stopniowo do różnych wysokości, pamiętając o stopniowym zwiększaniu trudności ćwiczeń. Przewodnik podchodzi pod wieżę, na której zamocowana jest lina umożliwiająca wciąganie psa do góry, i zaczeplia linę karabińczykiem do szerek psa. Prowadzący zajęcia chwytając drugi koniec liny i zaczyna podciągać psa do góry, na wysokość ok. 1,5 m. Pies po podciągnięciu powinien zachowywać się spokojnie, przewodnik w tym czasie nagradza psa. Ćwiczenie to powtarzamy kilkakrotnie, a gdy pies jest spokojny, zwiększamy stopniowo wysokość podciągnięć. W momencie, gdy pies opanował ten element, możemy przejść do ćwiczenia elementów zjazdu przewodnika z psem z przeznaczonej do wykonywania tego ćwiczenia wieży. Umiejętność tę ćwiczymy wyłącznie w obecności i pod nadzorem instruktora wysokościowego. Przewodnik wraz z psem znajdują się na wieży, ubrani są w sprzęt wysokościowy. Przewodnik podchodzi z psem do miejsca zjazdu, zaczeplia się do liny i do swojej uprząży przyczepia psa, a następnie zaczyna spokojny i powolny zjazd w dół. W czasie zjazdu zatrzymuje się i nagradza psa smakołykami. W czasie ćwiczenia zjazdów pies powinien być spokojny, nie wydawać jakichkolwiek dźwięków, musi być skoncentrowany na przewodniku. W dalszej części szkolenia elementów wysokościowych ćwiczymy zjazdy przewodnika z psem z budynków mieszkalnych, a także ze śmigłowca. Szkolenie przewodnika wraz z psem ze wskazanego elementu zmierza do wykonania w końcowym etapie tresury poniższego założenia.

ZAŁOŻENIE

Operatorzy zespołu bojowego wraz z przewodnikiem i psem przemieszczają się śmigłowcem, wszyscy są ubrani w odpowiedni sprzęt wysokościowy, pies jest ubrany w szorki do ćwiczeń elementów wysokościowych oraz gogle ochronne. Gdy tylko znajdą się nad miejscem działań, opuszczają pokład śmigłowca, zjeżdżając na linach. Pies na pokładzie śmigłowca musi zachowywać się spokojnie. Przed zjazdem przewodnik otrzymuje dodatkową asekurację od członków zespołu bojowego. Pies jest przyczepiony za pomocą krótkiej linki i karabińczyka do przewodnika. Opuszczając pokład, pies nie powinien się zapierać i wykazywać oznak lęku przed wysokością. Zjazd jest nadzorowany przez instruktora

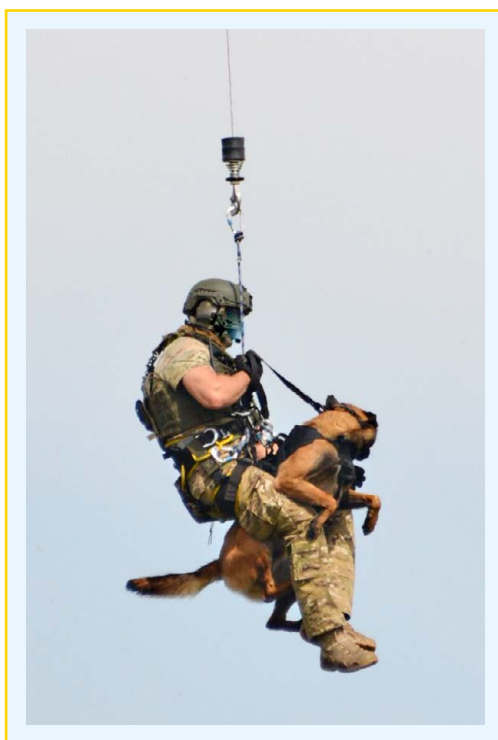

● **Fot. 2.** Pies w oporządzeniu wysokościowym. Zdj. J. Łęcznar.

wysokościowego znajdującego się na pokładzie śmigłowca. Gdy cały zespół bojowy zjedzie, pies zostaje przeczepiony na smycz i zgodnie z taktyką operatorzy zespołu bojowego przemieszczają się w miejsce zadania. Pies po zjechaniu ze śmigłowca powinien zachowywać się spokojnie, koncentrować się na przewodniku i być gotowy do dalszego działania.

● **Fot. 3.** Ćwiczenia wysokościowe z wykorzystaniem śmigłowca. Zdj. J. Łęcznar.

● **Fot. 4.** Ćwiczenia wysokościowe, Zdj. J. Łęcznar.

3.5.

Współpraca z zespołem bojowym

Nauka współpracy przewodnika z psem z zespołem bojowym jest niezmiernie ważnym elementem szkolenia psa bojowego. Rozpoczynamy ją od pierwszych tygodni kursu specjalistycznego dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca. Po wstępnym okresie przyzwyczajania psa do jego przewodnika możemy zacząć ćwiczyć elementy nauki współpracy z zespołem bojowym. Ćwiczenie tego elementu jest ściśle powiązane z nauką innych elementów tresurowych (posłuszeństwa psa, pościgu, elementów wysokościowych, strzelania sytuacyjnego, przeszukania pomieszczeń). Ucząc psa wskazanych powyżej elementów, staramy się, jeśli jest to możliwe, aby ćwiczenia były wykonywane w obecności innych osób, w przyszłości członków zespołu bojowego. Każde ćwiczenie rozpoczynamy od zapoznania się psa z innymi osobami biorącymi udział w ćwiczeniu. Przewodnik wraz z psem podchodzi do tych osób i jeśli pies jest spokojny, nie przejawia reakcji agresywnych ani lękowych wobec tych osób, zostaje nagrodzony przez przewodnika. Nagroda może pochodzić również od osób postronnych. W początkowej fazie ćwiczenia przewodnik wraz z psem służbowym wykonuje elementy tresurowe w obecności jednej osoby. Osoba ta znajduje się cały czas w pobliżu przewodnika z psem. Stopniowo zwiększamy liczbę osób zaangażowanych w ćwiczenie. W momencie, gdy pies jest „obojętny” na osoby uczestniczące w szkoleniu, możemy rozpocząć dalszy etap szkolenia współpracy z zespołem bojowym, gdzie uczymy wspólnego przemieszczania się zespołu z przewodnikiem i psem. Operatorzy zespołu bojowego są ubrani w kamizelki kuloodporne/taktyczne, wyposażeni w środki przymusu bezpośredniego oraz broń palną krótką i długą – ma to na celu przyzwyczajenie psa do „nienaturalnego” wyglądu i zapachu³⁰ osób. W początkowej fazie nauki tego elementu członkowie zespołu bojowego zachowują się pasywnie. Na dalszych etapach stopniowo przyzwyczajamy psa do większej dynamiki poruszania się operatorów zespołu i większej ich aktywności. Pies musi się przyzwyczajać do sytuacji, że w większości przypadków działania przeprowadzane są zespołowo, operatorzy dynamicznie poruszają się i wykonują swoje zadania (przeszukują pomieszczenia, zatrzymane osoby). Szkolenie przewodnika z psem w zakresie współpracy z zespołem bojowym ma na celu osiągnięcie poziomu wyszkolenia w tym zakresie opisanego w poniższym założeniu.

ZAŁOŻENIE

Przewodnik wraz z psem w miejscu realizacji zadania jest członkiem zespołu bojowego. Pies jest trzymany na smyczy i bez kagańca. Zespół bojowy przemieszcza się w miejsce realizacji wyznaczonego zadania zgodnie z taktyką i techniką działania. Pies w czasie przemieszczania powinien być skoncentrowany na przewodniku, spokojny, nie może wydawać jakichkolwiek odgłosów (nie może szczekać ani piszczeć), nie może przejawiać jakichkolwiek oznak agresji lub lęku wobec operatorów zespołu bojowego. W momencie rozpoczęcia działania, np. siłowego otwarcia drzwi, powinien zachować spokój i oczekiwać na komendy przewodnika. Gdy dojdzie do użycia psa w celu przeszukania pomieszczeń, nie powinien on zwracać uwagi na członków zespołu bojowego, gdy złączą się przemieszczać po przeszukiwanych pomieszcze-

³⁰ Są to zapachy prochu, paliwa wykorzystywanego do pił oraz środków konserwujących sprzęt policyjny.

Fot. 5. Współpraca z zespołem bojowym, nauka w początkowej fazie szkolenia.
Zdj. D. Ratajczak.

Fot. 6. Współpraca z zespołem bojowym. Zdj. J. Łęcznar.

niach. W momencie, gdy dojdzie do zatrzymania przez psa osoby ukrywającej się, pies nie powinien zwracać uwagi na operatorów zespołu. Pies w działaniach powinien być całkowicie obojętny na operatorów, na ich ruch – przemieszczanie się, a nawet dać się prowadzić innej osobie niż przewodnik, gdyż w wyjątkowych sytuacjach w realnym działaniu przewodnik może doznać kontuzji lub zostać ranny.

3.6. Strzelanie sytuacyjne wraz z zespołem bojowym

Element strzelania sytuacyjnego wraz z zespołem bojowym ma na celu przyzwyczajenie psa do dźwięków i hałasów, z jakimi może spotkać się w czasie realizacji zadań przez ten zespół. Strzelanie sytuacyjne obejmuje strzelanie z broni krótkiej, broni długiej, a także używanie granatów hukowych. W szkoleniu tego elementu zmierzamy do tego, aby pies zachowywał się obojętnie wobec słyszanych dźwięków. Nie może on przejawiać reakcji lękowych ani okazywać pobudzenia poprzez szczekanie lub piszczenie. Naukę tego elementu zaczynamy w momencie, kiedy pies w stopniu podstawowym opanował elementy posłuszeństwa. Przyzwyczajanie psa do strzałów rozpoczynamy od wykonywania przez psa innych elementów tresurowych. W początkowej fazie strzały oddawane są z odległości około 10 m z broni krótkiej, załadowanej amunicją hukową. Pies powinien być skoncentrowany na wykonywaniu poleceń przewodnika i zachować obojętność na dochodzący hałas. W dalszym etapie tresury zmniejszamy odległość osoby oddającej strzały od psa, dochodząc do tego, aby można było je oddawać w pobliżu psa nawet przez przewodnika wydającego mu jednocześnie polecenia. Wskazany element tresury wykonujemy również w pomieszczeniach. W momencie, kiedy widzimy, że pies zachowuje się prawidłowo, zwiększamy stopniowo poziom dźwięku, dochodząc do używania przez zespół bojowy granatów hukowych. Szkolenie przewodnika wraz z psem ze wskazanego elementu zmierza do wykonania w końcowym etapie tresury poniższego założenia.

ZAŁOŻENIE

Zespół bojowy przemieszcza się wraz z przewodnikiem i psem w miejsce realizacji zadania zgodnie z taktyką i techniką działania. Z ukrycia oddawane są strzały z broni hukowej o kalibrze 9 mm. Pies w czasie strzelania powinien być skoncentrowany na przewodniku i zachowywać się spokojnie. Gdy operatorzy znajdują się przy drzwiach, w celu dostania się do środka używają strzelb gładkolufowych z amunicją typu PIK. W tym czasie pies znajduje się w bezpiecznej odległości, czekając na siłowe otwarcie drzwi. Do środka pomieszczenia wrzucany jest granat hukowy. Z wnętrza pomieszczenia dobiegają strzały z broni hukowej, przewodnik w przypadku decyzji o użyciu psa, puszcza go bez smyczy. Pies w czasie ćwiczenia tego elementu powinien być skoncentrowany na zadaniu (nie może szczekać ani piszczeć).

3.7. Przeszukanie pomieszczeń

Przeszukanie pomieszczeń jest jedną z podstawowych umiejętności psa do działań bojowych. W przypadku ukrycia się/przebywania sprawcy w pomieszczeniach użycie psa do przeszukania znacznie zwiększa poziom bezpieczeństwa zespołu bojowego i umożliwia dynamiczne i sprawne zatrzymanie napastnika. Szkolenie w tym zakresie jest procesem niezwykle złożonym i wymaga ciągłego doskonalenia. Naukę tej umiejętności psa do działań bojowych możemy podzielić na kilka elementów, tj.:

- podejście,
- otwarcie/wyważenie drzwi,
- przeszukanie pomieszczeń.

Podójście jest to element, podczas którego zespół bojowy wraz z przewodnikiem i psem pokonują „drogę” od przyjazdu na miejsce działań do punktu/adresu realizacji zadania. W początkowej fazie nauki ćwiczymy „krótkie” podejścia, w miarę postępów tresurowych zwiększamy długość drogi, jaką pokonuje przewodnik wraz z psem, oraz czas podejścia. Trenując element podejścia, wykonujemy elementy posłuszeństwa, nagradzamy psa za wykonywanie wydawanych komend i za koncentrację na przewodniku, dochodzimy do drzwi „adresu” – punktu realizacji zadania, gdzie kończymy ćwiczenie tego elementu. Pies podczas ćwiczenia podejścia powinien być spokojny, nie może szczekać ani piszczeć.

Kolejnym elementem, który ćwiczymy, jest **otwarcie drzwi** przez zespół bojowy. W początkowym etapie nauki tego elementu drzwi są otwierane spokojnie, w dalszych etapach zwiększamy dynamikę otwarcia/wyważenia drzwi. Kolejnym etapem jest przyzwyczajanie psa do wyważania drzwi taranem, cięcia piłą, a także do użycia urządzeń hydraulicznych celem dostania się do pomieszczenia. W czasie nauki tego elementu nagradzamy psa za wykonywanie wydawanych komend, a także za spokój podczas tego ćwiczenia. Pies nie może szczekać, piszczeć ani nie może przejawiać jakichkolwiek reakcji lękowych lub agresywnych.

Trzecim elementem jest nauka **przeszukiwania pomieszczeń**. Uczymy psa, aby przeszukiwał wszystkie dostępne pomieszczenia/pokoje, a także pomieszczenie wskazane przez przewodnika. W czasie nauki przeszukiwania pomieszczeń umieszczamy nagrody dla psa w każdym pomieszczeniu, zachęca to psa do „wejścia” do każdego pomieszczenia. W przypadku kiedy chcemy, aby pies przeszukał konkretne pomieszczenie, umieszczamy nagrodę dla psa w tym pomieszczeniu. Na dalszym etapie nauki ukrywamy ubranego w kostium ochronny pozoranta. Przed wypuszczeniem psa do przeszukania pomieszczeń z ukrytym wewnątrz pozorantem, przewodnik ostrzega go słowami: **„POLICJA, WYCHODŹ, BO ZOSTANIE UŻYTY PIES”**, a gdy ten nie zastosuje się do ostrzeżenia, krzyczy: **„PUSZCZAM PSA”** i wydaje psu komendę **„SZUKAJ”**. Po odnalezieniu pozoranta pies szybko i bez zbędnej zwłoki powinien go zaatakować. Ćwicząc ten element z ukrytą osobą/napastnikiem, zmieniamy miejsca ukrycia, powinny być to miejsca, gdzie pies zobaczy pozoranta, a także miejsca, gdzie pies nie będzie widział napastnika, lecz tylko czuł jego zapach. Kiedy pies opanuje wszystkie opisane powyżej elementy, możemy je połączyć w jedną całość. Pamiętajmy, że nawet z wyszkolonym psem do działań bojowych możemy ćwiczyć każdy element osobno. Na koniec kursu dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca przewodnik wraz z psem powinien wykonać przeszukiwanie pomieszczeń zgodnie z poniższym założeniem.

ZAŁOŻENIE

Operatorzy zespołu bojowego wraz z przewodnikiem i psem przemieszczają się samochodem w okolice budynku, który ma zostać przeszukany w celu odnalezienia pozoranta (osoby niebezpiecznej, uzbrojonej). Zgodnie z taktyką i techniką podchodzą w wyznaczone miejsce celem wejścia do budynku, gdzie po otwarciu/wyważeniu drzwi/okna przewodnik ostrzega o użyciu psa jako środka przymusu bezpośredniego słowami: **„POLICJA, WYCHODŹ, BO ZOSTANIE UŻYTY PIES”**, a gdy ukrywający nie zastosuje się do ostrzeżenia, krzyczy: **„PUSZCZAM PSA”** i wydaje psu komendę **„SZUKAJ”**. Pies jest spuszczonej ze smyczy, powinien wtedy pewnie, samodzielnie, z dużym zaangażowaniem zacząć szukać osoby ukrywającej się wewnątrz budynku. Po zlokalizowaniu takiej osoby powinien ją szybko i bez zbędnej zwłoki zaatakować, łapiąc zębami pewnym chwytem za strój ochronny. W przypadku gdy pies odnajdzie pozoranta znajdujące-

go się poza jego zasięgiem, powinien zacząć sygnalizować jego odnalezienie poprzez drapanie, szczekanie, próbę dostania się do miejsca ukrycia. Zespół bojowy po usłyszeniu sygnałów psa o ataku/odnalezieniu pozoranta zgodnie z taktyką i techniką przemieszcza się w kierunku napastnika. W przypadku zatrzymania sprawcy przez psa przewodnik jak najszybciej „odrywa” go od pozoranta. W przypadku gdy pies nie może zaatakować pozoranta, sygnalizuje odnalezienie osoby ukrywającej się, a jednocześnie niedostępnej dla psa, w zależności od taktyki przewodnik umożliwia psu dostanie się do pozoranta lub odciąga psa i napastnik zostaje zatrzymany przez operatorów zespołu bojowego.

Fot. 7. Podejście z zespołem bojowym. Zdj. J. Łęcznar.

4.

UŻYCIE PSA JAKO ŚRODKA PRZYMUSU BEZPOŚREDNIEGO

Użycie psa jako środka przymusu bezpośredniego przez policjanta regulują:

- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171);
- ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 202);
- zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji (Dz. Urz. KGP z 2022 r. poz. 225).

PRZYPADKI UŻYCIA PSA SŁUŻBOWEGO JAKO ŚPB

- odparcie bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby³¹;
- przeciwdziałanie bezpośredniemu zamachowi na ochraniające przez uprawnionego obszary, obiekty lub urządzenia³²;
- ochrona porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach chronionych przez uprawnionego³³;
- przeciwdziałanie zamachowi na nienaruszalność granicy państwowej w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej³⁴;
- zapewnienie bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia³⁵;
- ujęcie osoby, udaremnienie jej ucieczki lub pościg za tą osobą³⁶;
- zatrzymanie osoby, udaremnienie jej ucieczki lub pościg za tą osobą³⁷;
- pokonanie czynnego oporu³⁸.

ZASADY UŻYCIA PSA SŁUŻBOWEGO JAKO ŚPB

Psa służbowego używa się jako śpb z założonym kagańcem, chyba że:

- 1) został wytresowany do działań bez kagańca;
- 2) użycie psa służbowego służy do:
 - a) odparcia zamachu na życie i zdrowie policjanta lub innej osoby;
 - b) wykonania czynności służbowych wobec osób, w stosunku do których użycie broni palnej jest dopuszczalne w przypadkach określonych we wskazanej ustawie (ustawa z dnia

³¹ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, art. 11 pkt 2.

³² Tamże, art. 11 pkt 5.

³³ Tamże, art. 11 pkt 6.

³⁴ Tamże, art. 11 pkt 7.

³⁵ Tamże, art. 11 pkt 9.

³⁶ Tamże, art. 11 pkt 10.

³⁷ Tamże, art. 11 pkt 11.

³⁸ Tamże, art. 11 pkt 13.

24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej), gdy zaistnieje co najmniej jeden z następujących przypadków³⁹:

- **konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na:**
 - życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - ważne obiekty, urządzenia lub obszary albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - mienie, który stwarza jednocześnie bezpośrednio zagrożenie życia, zdrowia lub wolności policjanta lub innej osoby, albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - nienaruszalność granicy państwowej przez osobę, która wymusza przekroczenie granicy państwowej przy użyciu pojazdu, broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu,
 - bezpieczeństwo konwoju lub doprowadzenia;
- **konieczność przeciwstawienia się osobie:**
 - niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni, materiału wybuchowego lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności policjanta lub innej osoby,
 - która usiłuje bezprawnie odebrać broń palną policjantowi lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania;
- **bezpośredni pościg za osobą:**
 - gdy zaistnieje konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na:
 - życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - ważne obiekty, urządzenia lub obszary albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - mienie, który stwarza jednocześnie bezpośrednio zagrożenie życia, zdrowia lub wolności uprawnionej lub innej osoby, albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
 - niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni, materiału wybuchowego lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności policjanta lub innej osoby,
 - która usiłuje bezprawnie odebrać broń palną policjanta lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania;
 - gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, osoba popełniła przestępstwo, o którym mowa w art. 115 § 20 (o charakterze terrorystycznym), art. 148 (zabójstwo), art. 156 § 1 (ciężki uszczerbek na zdrowiu), art. 163–165 (spowodowanie zagrożenia dla życia, zdrowia wielu ludzi oraz mienia w wielkich rozmiarach, bezpośredniego niebezpieczeństwa takich zagrożeń, innych rodzajów takich zagrożeń), art. 197 (zgwałcenie), art. 252 (wzięcie i przetrzymywanie zakładnika) i art. 280–282 (rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

³⁹ Tamże, art. 45 pkt 1–3.

ZASADY UŻYCIA LUB WYKORZYSTANIA ŚPB

Zasada kompetencji – policjant może użyć środków przymusu bezpośredniego lub wykorzystywać je wyłącznie w zakresie realizacji swoich zadań ustawowych⁴⁰.

Zasada ostrzeżenia – policjant może użyć środków przymusu bezpośredniego po uprzednim bezskutecznym wezwaniu osoby do zachowania się zgodnego z prawem oraz po uprzedzeniu jej o zamiarze użycia tych środków⁴¹.

Zasady ostrzeżenia nie stosuje się, w przypadku gdy występuje bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia policjanta lub innej osoby lub zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla dobra chronionego prawem, a środków przymusu bezpośredniego używa się prewencyjnie⁴².

Zasada celowości – policjant może użyć środków przymusu bezpośredniego lub wykorzystać je do celów określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Należy odstąpić od użycia środków przymusu bezpośredniego, gdy ich cel użycia lub wykorzystania został osiągnięty. W przypadku gdy uzasadniają to okoliczności zdarzenia, policjant może użyć jednocześnie więcej niż jednego środka przymusu bezpośredniego lub wykorzystać więcej niż jeden środek przymusu bezpośredniego, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej⁴³.

Zasada niezbędności – środków przymusu bezpośredniego policjant używa lub wykorzystuje je w sposób niezbędny do osiągnięcia celów tego użycia lub wykorzystania, proporcjonalnie do stopnia zagrożenia, wybierając środek o możliwie jak najmniejszej dolegliwości⁴⁴.

Zasada minimalizacji skutków użycia – środków przymusu bezpośredniego policjant używa lub wykorzystuje je w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę⁴⁵.

Zasada szczególnej ostrożności – środków przymusu bezpośredniego policjant używa lub wykorzystuje je z zachowaniem szczególnej ostrożności, uwzględniając ich właściwości, które mogą stanowić zagrożenie życia lub zdrowia policjanta lub innej osoby⁴⁶.

Zasada przestrzegania praw człowieka – policjant w każdej sytuacji, w tym związanej z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego, ma obowiązek respektowania praw i wolności człowieka oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej⁴⁷.

⁴⁰ Tamże, art. 5.

⁴¹ Tamże, art. 34 ust. 1.

⁴² Tamże, art. 34 ust. 2.

⁴³ Tamże, art. 8.

⁴⁴ Tamże, art. 6 ust. 1

⁴⁵ Tamże, art. 7 ust. 1.

⁴⁶ Tamże, art. 7 ust. 3.

⁴⁷ Zarządzenie nr 805 KGP z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta” (Dz. Urz. KGP z 2004 r. Nr 1, poz. 3).

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

Jałoszyński K., Krzemiński M., *Psy w działaniach AT*, „Special Ops” 2018, nr 1(50).

Kreczmański P., Pińczuk P., *Tresura psów służbowych. Szkolenie psów tropiących*, Legionowo 2014.

Tabor R., *Pies. 100 sposobów na jego poznanie*, Warszawa 2007.

Walasek A., *Tresura psów służbowych. Posłuszeństwo ogólne*, Legionowo 2012.

AKTY PRAWNE

Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 202).

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz.171).

Zarządzenie nr 91 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 października 2022 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych w Policji (Dz. Urz. KGP z 2022 r. poz. 225).

Zarządzenie nr 805 KGP z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta” (Dz. Urz. KGP z 2004 r. Nr 1, poz. 3).

Decyzja nr 122 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 maja 2021 r. zmieniająca decyzję w sprawie nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów do działań bojowych bez kagańca (Dz. Urz. KGP poz. 41).

Założenia do centralnego doboru psów do służby w Policji realizowanego przez Zakład Kynologii Policyjnej Centrum Szkolenia Policji w Legionowie.

ISBN 978-83-66957-35-0